

[Bolligministeren]

gangspunkt for at hejse mange teoretiske advarselssignaler, men at man har svært ved at gå imod forslaget, hvis man vil se på, hvad der er dets positive sigte, og så er jeg ganske godt tilfreds med debattens forløb.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Bologudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 146:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Mulighed for at yde kontanthjælp til personer, der befinder sig mellem to uddannelsesforløb).

Af Hanne Thanning Jacobsen (SF) m.fl.
(Fremsat 11/1 94).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Socialministeren (Bente Juncker):**

SF ønsker med dette lovforslag at give mulighed for, at der efter bistandsloven kan ydes kontanthjælp til personer, der er under uddannelse, men som har afsluttet en uddannelse og nu venter på at begynde på en ny.

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at det, der tænkes på, typisk er unge, der afslutter en gymnasieuddannelse og søger ind på en videregående uddannelse og så sommeren over ikke er berettigede til SU eller kontanthjælp.

Konsekvensen heraf bliver ifølge forslagsstillerne, at nogle unge vælger ikke at søge en videregående uddannelse. For andre unge gælder, at de søger at klare deres økonomiske problemer ad anden vej, f.eks. gennem familien.

I bemærkningerne nævnes endvidere en afgørelse fra Den Sociale Ankestyrelse, hvorefter en person, der var på vej fra én uddannelse til en anden, ansås for at være under uddannelse, således at der ikke kunne ydes kontanthjælp til den pågældende. Det nævnes også i bemærkningerne til lovforslaget, at forslaget vil medføre en begrænset stigning i udgifterne til kontanthjælp, men at det på lang sigt vil medføre besparelser.

Lad mig først fastslå, at det er korrekt, at de nugældende regler i bistandsloven som udgangspunkt udelukker, at der ydes kontanthjælp til personer, der er under uddannelse. Det fremgår af bestemmelsen i § 40, stk. 3. Der er dog visse undtagelser: Der er med hjemmel i § 40 i en bekendtgørelse af 7. august 1990 fastsat regler om, at der i særlige tilfælde kan ydes kontanthjælp til uddannelsessøgende. Det drejer sig om tilfælde, hvor en uddannelsessøgende bliver ramt af en social begivenhed som f.eks. sygdom, eller hvor en kontanthjælpsmodtager ønsker at udnytte ledighedsperioden til forskellige korte uddannelsesforløb.

Der er også mulighed for at yde hjælp til uddannelse, erhvervsmæssig optræning eller omskoling efter bistandslovens § 43 til en ansøger, der efter et socialt skøn har behov for revalidering. Desuden kan der efter bistandslovens § 46 ydes hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, som ansøgeren på grund af ændringer i sine forhold ikke kan klare. Denne regel omfatter også uddannelsessøgende med akut behov for hjælp til f.eks. husleje.

Jeg forstår godt intentionerne bag det forslag, der er fremsat af SF, og som skulle sigte på at skabe mulighed for et ubrudt støtteforløb for en uddannelsessøgende. Men jeg må gøre opmærksom på, at forslaget ifølge bemærkningerne bygger på visse forkerte forudsætninger: Det er ikke rigtigt, at bistandsloven indeholder regler, der i bred almindelighed kan sikre, at der ved beregning af sociale ydelser lægges vægt på forældrenes indtægter. En ung over 18 år er ikke omfattet af forældrenes forsørgelsespligt og vil derfor udelukkende blive bedømt efter sine egne indtægter.

Efter ordlyden ville forslaget derfor indebære, at stort set enhver, der afslutter sin skolegang efter at være fyldt 18 år, ville være sikret to måneders ferie med kontanthjælp – også børn med bedrestillede forældre, altså i millio-

[Socialministeren]

nærklassen. I modsætning hertil gælder det efter SU-reglerne, at forældreindtægten tages i betragtning, indtil den unge fylder 19 år.

Jeg mener, at det må falde uden for formålet med den sociale lovgivning at gøre de unge til sociale klienter, for at de kan holde sommerferie med kontanthjælp. Det drejer sig jo om unge, der ikke har været ude for ændringer i deres forhold. De har hele tiden vidst, at der mellem skolegangens afslutning og fortsættelsen på en højere læreanstalt vil ligge en sommerferie på op til et par måneder.

De økonomiske konsekvenser af forslaget er noget usikre, idet det er vanskeligt at forudsige, hvor mange der i stedet for anden forsørgelse vil søge om kontanthjælp. Men som jeg allerede har været inde på, kan der ikke tages hensyn til forældreindtægten, når de unge er over 18 år. De vil derfor næsten alle opfylde betingelserne for at få kontanthjælp, hvis de ikke har et konkret arbejdstilbud.

Antallet af personer, der søger om optagelse på en videregående uddannelse eller en erhvervsskole, kan variere fra år til år. I 1993 var der i alt 11.000 personer, der søgte en videregående uddannelse eller en erhvervsskole direkte fra hf eller gymnasiet. Det kan antages med betydelig usikkerhed, at 5 pct. er forsørgere, mens resten er berettigede til kontanthjælp fordelt efter satsen for unge og ude-/hjemmeboende med henholdsvis 75 og 25 pct. Skønnes et uændret antal i 1994 og frem, og skønnes samtlige 11.000 at søge om kontanthjælp i stedet for at blive forsørget på anden vis, vil der være en årlig offentlig merudgift på maksimalt 85 mio. kr.

Jeg har allerede nævnt de muligheder, der findes i de gældende regler for at komme de unge til undsætning, selv om de ikke har været ude for egentlige ændringer i deres forhold. Jeg mener ikke, at der er rimelig basis for at anvende et beløb af den størrelse, der her er tale om, på mere hjælp i sommerferien, og jeg må derfor afvise SF's lovforslag i den foreliggende form.

Jeg kan tilføje, at jeg er klar over, at der på det seneste er kommet nogle problemer frem navnlig for unge, der venter på en praktikplads. Jeg kan henvise til den tidligere socialministers svar af 17. januar 1994 på spørgsmål nr. S 454 fra fru Lilli Gyldenkilde. Her nævnes bl.a., at hvis en uddannelsessøgende ikke kan

få plads i en uddannelsesinstitution eller en praktikplads efter den normale sommerperiodes udløb, eller hvis der på andre tider af året er ventetider, kan der være baggrund for at anse uddannelsesforløbet for afbrudt – med den virkning, at den pågældende kan få kontanthjælp.

Bjarne Laustsen (S):

Selv om lovforslaget kan virke besnærende, skal jeg straks meddele, at Socialdemokratiet ikke kan støtte det. Og det kan der være mange gode grunde til.

Hvis man f.eks. ser på det økonomiske, vil det givetvis blive en meget dyr affære, hvis alle kan få kontanthjælp i to måneder i sommerferien, i den periode, der ligger mellem de to uddannelsesforløb. Der kan sagtens blive tale om en offentlig merudgift på små 100 mio. kr., idet det selvfølgelig er et nyt tiltag, som så skal finansieres.

Dernæst har det aldrig været meningen med kontanthjælp, at man kan få en sådan udbetalt mellem to uddannelsesforløb, hvor det på forhånd er kendt, at der er en mellemliggende periode, f.eks. fra juni til august. Det ville betyde en total ændring af princippet om, at der skal være tale om en social begivenhed eller andre væsentlige ændringer i indkomstforholdene, for at man kan få kontanthjælp. Der er dog allerede i den eksisterende lovgivning en række ventiler, som kan åbnes, hvis der er tale om ventetid eller afbrudte uddannelsesforløb, og det er der – jf. det, socialministeren allerede har været inde på – i spørgsmål nr. S 454 af 10. januar 1994.

På den baggrund skal jeg som sagt afvise lovforslaget.

Pernille Sams (KF):

Vor ordfører, fru Pia Christmas-Møller, kan ikke være til stede i dag, og derfor skal jeg på Det Konservative Folkepartis vegne afvise lovforslaget.

Else Winther Andersen (V):

SF har her fremsat et lovforslag om at yde kontanthjælp til personer, der befinder sig mellem to uddannelsesforløb, og jeg vil godt starte med at sige, at Venstre altså ikke kan støtte forslaget. Det kommer nok heller ikke som den helt store overraskelse.

[Else Winther Andersen]

De unge, der afslutter deres gymnasie- eller hf-uddannelse, ved jo, at hvis de ønsker at starte på en videregående uddannelse, er der en periode derimellem, hvor de må se at få deres penge til at strække. Og det er da stadig væk ikke forbudt forældre i Danmark at give deres unge mennesker en frikadelle, så de i hvert fald overlever. Derudover er der stadig væk også en del unge, der får et feriejob.

Men det væsentligste er, at kontanthjælpen er til dem, der ikke har udsigt til indtægt. Her er jo tale om en gruppe, der er på vej. Unge mennesker skal nemlig ikke vænnes til at blive fanget op af bistandsystemet. Nu har vi fået afskaffet, at de ved hjælp af bistandsystemet kan holde to måneders gratis sommerferie. Vi har fået gennemført – og det mener jeg vi har gjort de unge en tjeneste med – at de skal yde noget for at modtage kontanthjælpen.

Dette forslag gør derimod efter Venstres opfattelse de unge passive. Jeg tror nemlig snarere, at vi vil opleve nogle unge, der melder sig fra uddannelsen på grund af, at de kan få kontanthjælp, end at de melder sig fra, fordi de ikke kan få den.

Tom Behnke (FP):

Bistandsloven burde være en lov, der samler dem op, der er socialt dårligt stillede. Det er bistandsloven også, men bistandsloven er også meget mere: Bistandsloven samler ikke kun dem op, der er socialt dårligt stillede, men yder også en række tilskud og bidrag til personer, som i virkeligheden godt kunne klare sig selv.

Det forslag, som SF her har fremsat, er et forslag, der – hvis det bliver vedtaget – vil være med til at udvide bistandsloven, således at man igen uddeler penge til personer, som egentlig godt kunne klare sig selv. Og det er synd.

Men jeg skal så også medgive, at der da er andre poster i bistandsloven, der er værre end det, som SF her har foreslået. SF henholder sig til, at kun de, der har forældre, der kan hjælpe dem, kan klare sig igennem. Men nu er det jo ikke den eneste indtægtsform, man har, når man er ung og uddannelsessøgende; det er ikke kun forældrene, man kan få penge fra. Der var en mulighed for, at man kunne arbejde f.eks.; der var en mulighed for, at man kunne blive ferieafløser, da det ofte drejer sig om sommerperioden.

Hvis det er således, at man ikke har haft mulighed for at få et arbejde og ikke har haft mulighed for i de første 20 af ens leveår at forudse, at man kunne komme i den situation, at der kunne være et par måneder, hvor man går fra én uddannelse til en anden, og dermed have sparet lidt penge op til den situation, ja, så er der jo stadig væk mulighed for at optage nogle studielån.

Fremskridtspartiet afviser altså forslaget blankt, men lad mig sige, at hvis man skulle gennemføre en sådan ordning, hvis man virkelig ville yde et økonomisk tilskud til de unge, der går fra én uddannelse til en anden, så mener jeg ikke, at SF konkluderer rigtigt, når SF siger, at det bør være kontanthjælp, de skal have. Jeg mener klart, at det så burde være SU'en, der skulle køre i overlappingsperioden, fordi den pågældende er i et uddannelsesforløb, hvor der tilfældigvis er et hul mellem to uddannelser. Skulle man altså gennemføre dette forslag, så ville det for mig at se være mere anbefalelsesværdigt, at det var SU-reglerne, der kom til at gælde. Men som sagt kan vi ikke støtte lovforslaget, og da der ikke er et flertal i Folketinget, der kan det, bliver forslaget altså ikke til noget, og derfor var det kun et tankeeksperiment, jeg gjorde mig her til sidst.

Sonja Albrink (CD):

Jeg skal på CD's vegne afvise lovforslaget og henholder mig til ministerens tidligere, uddybbende bemærkninger.

Jørgen Estrup (RV):

Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg rent systemlogisk godt forstår, at SF tager dette problem op.

Det kan godt virke, som om det offentlige nu sparer et par måneders ydelser af den ene eller den anden slags, fordi det drejer sig om en sommerferieperiode og man jo alligevel ikke skal have nogle penge, for dér skal man jo holde ferie.

Men jeg synes som andre, at konklusionen er forkert. Jeg mener ikke, det kan være rimeligt, at vi forsøger at fremstille dette, at man er sluttet med en uddannelse og er på vej til noget andet, som en social begivenhed. Det er det ikke, og det ville være forkert at gøre de pågældende til sociale klienter. Det ville i en række sammenhænge også virke anstødeligt, at vel-

[Jørgen Estrup]

bjærgede forældres børn kan hæve kontanthjælp. Det er ikke nemt at forklare, og det er heller ikke rimeligt.

Derfor har der jo også været situationer, hvor man i stedet har sagt til unge, der kom og sagde, at de gerne ville have kontanthjælp, at man måske kunne tilbyde dem noget arbejde. Det er efter min mening en mere konstruktiv måde at gøre det på.

Men dernæst vil jeg så godt føje til, at jeg er enig med Fremskridtspartiets ordfører i den konklusion, at hvis man endelig skulle gøre noget, så var det ikke kontanthjælpen, man skulle pege på, så var det SU-systemet, der var det naturlige sted at lande. For selvfølgelig kan man sige, at hvis den pågældende er i et uddannelsesforløb, der strækker sig fra en gymnasieuddannelse og over i en længerevarende videregående uddannelse, er vedkommende også i en eller anden forstand under SU-systemet.

Men ligesom Fremskridtspartiets ordfører kan også jeg godt føje til, at dette selvfølgelig kun er et tankeeksperiment – alene af den grund, at pengene ikke findes og der ikke er nogen mulighed for at gøre noget ved det på nuværende tidspunkt. Men hvis man var landet på en SU-betragtning, ville jeg bedre have kunnet forstå, hvorfor man var landet dér.

Derfor må jeg også sige som konklusion, at vi heller ikke fra radikal side kan støtte lovforslaget.

Lysholm Christensen (KRF):

Det er et meget dyrt lovforslag, SF her har fremsat. Og jeg skal straks sige, at Kristeligt Folkeparti ikke kan støtte forslaget. Men det er ikke kun, fordi det er dyrt; vi har også nogle principielle begrundelser for det:

Hvis man skulle gennemføre dette forslag, ville man indføre et nyt princip i bistandslovens forstand. Og det synes vi ikke er rimeligt.

Der skal selvfølgelig være et meget fintmasket system i vort samfund til opfangning af dem, der er i klemme. Men at det skal være så fintmasket et system, at det også kan opfange denne gruppe, mener vi ikke er rimeligt – i hvert fald ikke i relation til bistandsloven.

Jeg mener ikke, at de unge, der er i denne mellemposition mellem to uddannelser, er sociale tilfælde. Det er ingen overraskelse for dem – det burde i hvert fald ikke være det – at

de kan komme i den situation, at der er et slip. Og derfor er dette noget, som man bør tilskynde de unge mennesker til ligesom at tage højde for.

Jeg ved godt, at det er lidt flot i vore arbejdsløshedstider at sige, at de så bare kan tage sig et job, for det er ikke dem alle sammen, der kan finde et. Men det er jo typisk i en sommerferieperiode, hvor der er en række småjob at få rundt omkring for dem, der er lidt aktive: som ferieafløser, eller hvad det nu kan være.

Så vi finder ikke, at problemet skal løses på denne måde. At det måske skal løses på den måde, som den sidste ordfører har skitseret, nemlig over SU-loven, skal jeg ikke kunne afvise, men det er ikke det, forslaget handler om.

Vi må i hvert fald afvise lovforslaget i den foreliggende form.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Jeg kan jo ikke starte med at sige tak for tilslutningen. Til gengæld vil jeg da gerne sige tak til de ordførere, som har gjort sig den ulejlighed at fundere lidt over baggrunden for vores udspil.

Den har vi jo taget i den helt konkrete virkelighed – som det også fremgår af forslagets bemærkninger – nemlig at vi har fået en del henvendelser fra unge, som føler, at de er røget ned i et hul.

Jeg synes, det er lidt rystende, at vi må erfare, at en regering, som siger, at den ønsker uddannelse til alle, ikke vil erkende, at der er én gruppe, som vi i hvert fald har tænkt på med dette lovforslag, og det er den svage gruppe, som skal klare sig selv, og for hvem det, som nogle lidt hånligt har kaldt ferietiden, faktisk er et stort problem og for dem ikke kun er ferie, men vejen videre til den næste uddannelse. Og det er jo ikke 14 dage eller 3 uger, vi taler om; det er faktisk 2½ måned.

Jeg synes, denne gruppe har brug for hjælp. Og som det fremgår af de bemærkninger, jeg har skrevet til forslaget, så er det os egentlig fløjtende ligegyldigt, om man giver dem SU eller man giver dem en social ydelse.

Vi har jo ved at stille spørgsmål til henholdsvis socialministeren og undervisningsministeren fået afdækket, at de to ministerier i høj grad føler trang til at tørre denne gruppe unge mennesker af på hinanden, om jeg så må sige. Det synes vi er temmelig forargeligt at man

[Hanne Thanning Jacobsen]

gør, for i svaret fra undervisningsministeren får vi at vide – med meget stærk understregning – hvad også ministeren og flere af ordførerne fremhævede, at en elev, der ikke kan opnå en praktikplads og som følge deraf midlertidigt afbryder en uddannelse, ikke kan betragtes som værende under uddannelse, før eleven opnår en praktikplads eller optages i en skolepraktik. Det vil altså sige, at Undervisningsministeriet siger, det er Socialministeriets bord. Når man så spørger Socialministeriet, får man at vide, at de unge kan begive sig ud i det komplicerede ankesystem, vi har. Det er den forrige socialministers opfattelse, at de unge, der får afslag på at få hjælp i de 2½ måned og ikke har penge til husleje og ikke har nogen forældre, de kan hente dem hos, må udnytte klagesystemet. Jeg synes, det er lidt forrygende, at det skulle være nødvendigt at bruge det komplicerede system.

Jeg har det også dårligt med, at flere ordførere – jeg tror, det var fru Else Winther Andersen, der udtrykte det stærkest – siger, at de unge må få pengene til at strække. Jeg ved ikke, hvad det er for nogle penge, man tænker på. Jeg ved ikke, hvad det er for penge, en ung kan samle sammen i den forrige uddannelse, som enten er finansieret af forældrene, fordi det er en egentlig grundskoleuddannelse, eller er finansieret af SU. Jeg ved ikke, om man forestiller sig, at en ung kan lægge tilstrækkeligt op af det til at kunne forsørge sig og betale sin husleje i 2½ måned.

Det ryster mig selvfølgelig også noget, når fru Else Winther Andersen kan gøre den bemærkning, at unge ikke skal værne sig til at få 2 måneders gratis ferie. Den mistænksomhed, som de unge bliver mødt med her, tager jeg afstand fra og føler er uberettiget over for den gruppe, som vi netop har tænkt på med dette forslag.

Som sagt er vi skuffede over den følelse af, at det ene ministerium siger, at det er et andet ministeriums bord, og det andet, at det er det ene ministeriums bord. Derfor synes vi, at regeringen skulle tale sammen om, hvad man rent faktisk vil gøre for denne gruppe, i stedet for at sende de unge ud i et ankesystem, som er fuldstændig uoverskueligt for dem.

Jeg beklager, at vi ikke har kunnet få Folketinget til at se dette problem. Vi vil arbejde videre med sagen på anden vis.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

I overensstemmelse med en henstilling, jeg har modtaget fra forslagsstillerne til forslag til folketingsbeslutning om skattefradrag for privates lønudgifter til hjemmeservice (B 51), skal jeg foreslå, at det nævnte forslag, der den 2. februar 1994 blev henvist til Erhvervsudvalget, i stedet henvises til Skatteudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Medlemmer af Folketinget Riishøj (SF), Gade (SF) og Rahbæk Møller (SF) har meddelt mig, at de ønsker til energiministeren at stille følgende:

Forespørgsel:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give vedrørende kommende konkrete initiativer til opfølgning af Energiplan 2000?«

(Forespørgsel nr. F 23).

Medlemmer af Folketinget Lone Dybkjær (RV), Ove Fich (S), Peter Duetoft (CD) og Lysholm Christensen (KRF) har meddelt mig, at de ønsker til statsministeren at stille følgende:

Forespørgsel:

»Vil statsministeren fremlægge en redegørelse for, hvorledes regeringen vil angribe arbejdet med kommende direktiver, således at der ikke sker en gentagelse af forløbet ved forslag til Rådets direktiv COM 93/290 om andre tilsætningsstoffer end farve- og sødestoffer (»madsminke-direktivet«)?«

(Forespørgsel nr. F 24).